

Riktlinje för pedagogisk omsorg

Diarienummer KS 23/686

- Mål** Mål beskriver vad kommunen ska uppnå. Den är många gånger abstrakt och beskriver sällan sättet som det uppnås på. De kan innehålla långsiktiga perspektiv och beskriver verksamhetsområden som ska utvecklas och i vilken riktning.
Exempel på mål: Mål och prioriteringar.
- Plan** Kommunens mål omsätts till handling oftast genom en plan. De beskriver närmare hur verksamheten ska arbeta för att uppnå satta mål.
Exempel på plan: Verksamhetsplan.
- Riktlinje** **Riktlinjer ska ge konkret stöd för hur arbetsuppgifterna ska utföras. De beskriver ramarna och riktningen för området. Riktlinjer ska vara så detaljerade att våra medarbetare ska känna sig trygga i sitt agerande, men utan att detaljstyra ageranden.**
Exempel på riktlinje: Riktlinjer för styrdokument.
- Policy** En policy ska ge en princip att hålla sig till; ett sätt att se på en viss företeelse. En policy säger hur vi ska förhålla oss i t ex kommunikationsfrågor, hur vi ser på hemarbete eller hur kosten ska vara för de vi serverar.
Exempel på policy: Kommunikationspolicy
- Regel** Regler ska ge absoluta gränser för vårt agerande. Typiska ord och uttryck i sådana dokument är ”ska”, ”måste” och ”får inte”.
Exempel på regel: Regler för Ånge kommuns borgensåtagande.

Omfattar	Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig	Skolchef
Fastställd av	Kommunfullmäktige
Fastställd när	2023-11-27 § 98
Giltig från och med	2023-11-27
Giltig till	2027-11-26

Innehåll

1	Inledning.....	1
2	Pedagogisk omsorg som verksamhetsform	1
2.1	Vad är pedagogisk omsorg?	1
2.2	Finns det en läroplan för pedagogisk omsorg?.....	1
2.3	Är kommunen skyldig att erbjuda pedagogisk omsorg?	2
2.4	Avgifter för pedagogisk omsorg.....	2
2.4.1	Vilka avgifter får finnas inom pedagogisk omsorg?.....	2
2.5	Krav på verksamheten	2
2.5.1	Vilken värdegrund ska genomsyra pedagogisk omsorg?	2
2.5.2	Vilka krav finns på lokaler och barngruppernas sammansättning?	3
2.5.3	Särskilt stöd inom pedagogisk omsorg.....	3
2.5.4	Vad gäller kring personalens utbildning och kompetensutveckling?	3
2.5.5	Vad gäller kring systematiskt kvalitetsarbete inom annan pedagogisk verksamhet?.....	3
2.5.6	Övriga rutiner	4
2.5.7	Registerkontroll	4
2.6	För mer information.....	4
3	Rutiner för ansökan om pedagogisk omsorg i enskild regi	4
3.1	Ansökningsprocess om att driva pedagogisk omsorg.....	4
3.2	Ansökningsprocess om att driva livsmedelsverksamhet	5
3.3	Ansökningsprocess om godkännande av lokal	5
3.3.1	Övriga ansökningar och godkännande.....	5
4	Ekonomi.....	5
4.1	Räkneexempel	6
5	Avveckling av enskild pedagogisk omsorg	6
6	Beslut och överklagan	6
7	För frågor eller stöd	6

1 Inledning

I Ånge kommun finns möjligheter att ansöka om att bedriva pedagogisk omsorg i enskild regi.

För pedagogisk omsorg är Läroplan för förskolan vägledande. Skolverket har tagit fram allmänna råd för pedagogisk omsorg. Råden är rekommendationer om hur huvudmän för pedagogisk omsorg bör handla för att uppfylla kraven i lag. Råden bör följas om inte huvudmannen handlar på ett annat sätt som gör att de uppfyller bestämmelserna. Enskilda huvudmän för pedagogisk omsorg i Ånge kommun som beviljats bidrag från kommunstyrelsen och som väljer att inte följa Skolverkets allmänna råd ska skriftligen inkomma med beskrivningar av vilka råd de väljer att inte följa och på vilket sätt de istället säkerställer att de lever upp till kraven i lag.

I dessa riktlinjer finns hänvisningar till lagtext. Observera att det alltid är den senast framtagna och beslutade läroplanen och/eller lagtexter som gäller.

2 Pedagogisk omsorg som verksamhetsform

2.1 Vad är pedagogisk omsorg?

Pedagogisk omsorg kan erbjudas som ett alternativ till förskola eller fritidshem och vänder sig till barn i samma åldrar som förskolan och fritidshemmet vänder sig till.

Pedagogisk omsorg kan bedrivas på olika sätt. Tex. en person som bedriver pedagogisk omsorg i sitt eget hem, alternativt hemma hos det eller de barn som är inskrivna i verksamheten. Det kan även bedrivas i en särskild lokal. Verksamheten kan också bedrivas huvudsakligen i ett hem men under del av tiden i en särskild lokal med andra personer. Andra alternativ kan vara flera personer som tillsammans bedriver pedagogisk omsorg i en särskild lokal, eller flerfamiljslösningar där familjerna alternerar i de olika familjernas hem, eller i en särskild lokal. Det kan även vara huvudman som i bolagsform anställer personal, tex privat förskola eller föräldra-/eller personalkooperativ.

Pedagogisk omsorg kan bedrivas i kommunal eller enskild regi. Kommunen godkänner enskilda som huvudmän och är även tillsynsmyndighet för pedagogisk omsorg med enskild huvudman.
Källor: 25 kapitlet 2 och 10 §§ skollagen och Skolverkets allmänna råd med kommentarer för pedagogisk omsorg, sidan 10-11.

Källa: Skolverket.se

2.2 Finns det en läroplan för pedagogisk omsorg?

Nej, det finns inte någon läroplan för pedagogisk omsorg. Enligt kommentarerna till Skolverkets allmänna råd om pedagogisk omsorg ska förskolans läroplan vara vägledande för all pedagogisk omsorg, även för sådan pedagogisk omsorg som anordnas som alternativ till utbildning i fritidshem. De mål och riktlinjer bör som framgår av läroplanen bör enligt förarbetena beaktas i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

I övrigt gäller att pedagogisk omsorg ska stimulera barns utveckling och lärande genom pedagogisk verksamhet. I det ingår att i samarbete med hemmen främja barns allsidiga

personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvars-kännande individer och medborgare. Barnen ska förberedas för fortsatt lärande och för utbildning inom skolväsendet. Enligt förarbetena innebär det bland annat att personalen måste ha kompetens för att arbeta pedagogiskt med barn, så att barnen ges stimulans och stöd för utveckling och lärande och så att deras språkutveckling i svenska utmanas och stimuleras. *Källor: 25 kapitlet 2 § skollagen, Skolverkets allmänna råd med kommentarer för pedagogisk omsorg, sidan 14 samt proposition 2021/22:78 Stärkt kvalitet och likvärdighet i pedagogisk omsorg, sidan 50-53.*

Källa: Skolverket.se

2.3 Är kommunen skyldig att erbjuda pedagogisk omsorg?

Nej, till skillnad från när det gäller erbjudande av förskola och fritidshem är det inte ett krav att kommunen måste erbjuda pedagogisk omsorg. Men kommunen ska sträva efter att erbjuda pedagogisk omsorg i stället för förskola eller fritidshem till de barn vars vårdnadshavare önskar det.

Att ”sträva efter” innebär, enligt Skolverkets allmänna råd om pedagogisk omsorg, att en kommun inte utan vidare kan avstå från att tillhandahålla pedagogisk omsorg. Ambitionsnivån måste vara att tillhandahålla omsorg åt familjer som önskar det. Om kommunen vid en viss tidpunkt inte har någon efterfrågan måste kommunen ändå planera för att tillhandahålla omsorg, när situationen förändras.

Det finns inga krav på att det måste finnas en viss form av pedagogisk omsorg i kommunen, men kommunen ska ta skäligen hänsyn till vårdnadshavarnas önskemål om verksamhetsform. *Källor: 25 kapitlet 2 § skollagen och Skolverkets allmänna råd med kommentarer för pedagogisk omsorg, sidan 11.*

Källa: Skolverket.se

2.4 Avgifter för pedagogisk omsorg

2.4.1 Vilka avgifter får finnas inom pedagogisk omsorg?

För pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem, till exempel familjedaghem, gäller samma regler kring avgifter som för kommunala förskolor och fritidshem, det vill säga att avgifterna ska vara skäliga. Detsamma gäller för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds, det som ofta kallas nattis.

Eftersom alla kommuner använder maxtaxan finns ett tak för hur hög avgiften får bli. Om ett hushåll betalar den högsta tillåtna avgiften får inga ytterligare avgifter tas ut. I begreppet ”omsorg” ingår att barnen serveras varierade och näringsriktiga måltider. Någon avgift utöver maxtaxans tak får inte tas ut för måltider. *Källor: 25 kapitlet 9 och 16 §§ skollagen, förordning (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet, samt proposition 2009/10:165, sidan 527.*

Källa: Skolverket.se

2.5 Krav på verksamheten

2.5.1 Vilken värdegrund ska genomsyra pedagogisk omsorg?

Förutom de gemensamma bestämmelser i skollagen som även är tillämpliga för pedagogisk omsorg finns specifika bestämmelser för pedagogisk omsorg, bland annat följande övergripande utgångspunkter:

- Verksamheten ska utformas med respekt för barnets rättigheter och i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.
- Verksamheten ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.
- Var och en som verkar inom pedagogisk omsorg ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.
- Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov samt utformas så att den främjar allsidiga kontakter och social gemenskap.
Källa: 25 kapitlet 6 § skollagen.

Källa: Skolverket.se

2.5.2 Vilka krav finns på lokaler och barngruppernas sammansättning?

Pedagogisk omsorg ska bedrivas i ändamålsenliga lokaler i grupper med en lämplig sammansättning och storlek. *Källa: 25 kapitlet 7 § skollagen.*

Källa: Skolverket.se

2.5.3 Särskilt stöd inom pedagogisk omsorg

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver. Om det framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd, ska huvudmannen för den pedagogiska omsorgen se till att barnet ges sådant stöd. Barnets vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid utformningen av de särskilda stödinsatserna.

För pedagogisk omsorg finns inte några bestämmelser om åtgärdsprogram. Hur stödåtgärder dokumenteras inom den pedagogiska omsorgen är en lokal fråga. *Källa: 25 kapitlet 2 § skollagen.*

Källa: Skolverket.se

2.5.4 Vad gäller kring personalens utbildning och kompetensutveckling?

Inom pedagogisk omsorg ska det finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnets behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses.

Huvudmannen ska se till att personalen som har hand om omsorgen ges möjlighet till kompetensutveckling. Enligt förarbetena kan sådan kompetensutveckling exempelvis vara kurser eller webbutbildningar. Det kan även innefatta andra insatser, som gemensam reflektion, pedagogisk handledning, litteraturstudier med mera. Kompetensutvecklingen bör enligt förarbetena utgå från det systematiska kvalitetsarbetet och en kontinuerlig analys av behoven i verksamheten och hos den enskilde medarbetaren. *Källor: 25 kapitlet 7 § skollagen och proposition 2021/22:78 Stärkt kvalitet och likvärdighet i pedagogisk omsorg, sidan 19-20.*

Källa: Skolverket.se

2.5.5 Vad gäller kring systematiskt kvalitetsarbete inom annan pedagogisk verksamhet?

En kommun ska systematiskt följa upp och utvärdera annan pedagogisk verksamhet. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten ska kommunen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

För pedagogisk omsorg som bedrivs i stället för förskola eller fritidshem gäller också att den ansvariga kommunala eller enskilda huvudmannen systematiskt och kontinuerligt ska planera,

följa upp och utveckla verksamheten. Huvudmannens kvalitetsarbete ska dokumenteras. *Källor: 25 kapitlet 7-8 §§ skollagen.*

Källa: Skolverket.se

2.5.6 Övriga rutiner

Huvudmannen är skyldig att ha aktuella rutiner av följande:

- Barnlistor med föräldrars namn, adress och telefonnummer.
- Kris- och beredskapsplan. Tex. olycksfall/tillbud, rutin för säkerställande av kunskap i första hjälpen. Hanterande av försvunna barn och andra möjliga krissituationer. Rutiner för brandutrymning.
- Anmälningsskyldighet enligt Socialtjänstlagen.
- Plan mot diskriminering och kränkande behandling.
- Sekretess.

Huvudmannen ska vid ansökan om godkännande och vid förfrågan lämna kopior på ovanstående rutiner samt beskriva hur det säkerställs att personalen har kunskap om dem.

2.5.7 Registerkontroll

Obligatorisk registerkontroll gäller för pedagogisk omsorg

2.6 För mer information

För utförlig och detaljerad information gällande pedagogisk omsorg läs på myndigheten Skolverkets hemsida: [Pedagogisk omsorg - Skolverket](#)

3 Rutiner för ansökan om pedagogisk omsorg i enskild regi

3.1 Ansökningsprocess om att driva pedagogisk omsorg

På kommunens hemsida kan medborgare finna information och ansöka om att bedriva pedagogisk omsorg i enskild regi.

Ansökan ska vara undertecknad av behörig firmatecknare, det vill säga den som har laglig rätt att företräda det bolag, den förening eller stiftelse som ansöker. Vem som får underteckna framgår av registreringsbeviset eller föreningens stadgar.

Alla frågor i ansökningsblanketten ska besvaras och alla bilagor ska skickas in. Ansökan skickas sedan in med nödvändiga bilagor såsom bevis om firmatecknare etcetera till utbildningsavdelningen. Övriga tillstånd gällande lokal och tillagning av mat söks i enlighet med de rutiner som finns beskrivna på hemsidan.

Om den som söker avser att bedriva flera verksamheter behöver den ansöka om godkännande för varje verksamhetsställe.

Ansökan ska lämnas in till utbildningsavdelningen i god tid innan verksamheten beräknas starta. Utbildningsavdelningen strävar efter att handläggningstiden ska vara högst fyra månader. Handläggningstiden räknas från och med att en ansökan är komplett.

Se bilaga ”Ansökan om godkännande som enskild huvudman för pedagogisk omsorg”.

3.2 Ansökningsprocess om att driva livsmedelsverksamhet

Om det planeras för tillagning eller mottagning av livsmedel räknas lokalen/verksamheten som en livsmedelsverksamhet och verksamheten måste anmäla registrering till bygg- och miljönämnden. Det gäller även om du vill förändra eller upphöra med din verksamhet. Du behöver även känna till hygienreglerna för en säker livsmedelshanteringen. Det är ni som ansvarar för att de livsmedel som släpps ut på marknaden är säkra. Ni behöver även en tydlig arbetsfördelning för att tydliggöra vem i verksamheten som har ansvaret för livsmedelshanteringen.

Ansökan gällande detta finns som e-tjänst på kommunens hemsida.

Kontakta bygg- och miljöförvaltningen om du är osäker.

3.3 Ansökningsprocess om godkännande av lokal

Utbildningsavdelningen godkänner lokalen utifrån riktlinjerna att det ska ändamålsenliga lokaler för pedagogisk verksamhet.

En särskild ansökan sker till bygg- och miljönämnden enligt § 38 i förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899),

38 § Det är förbjudet att utan anmälan driva eller arrangera förskola, öppen förskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, specialskola, sameskola eller internationell skola.

Anmälan ska göras till den kommunala nämnden i den kommun där verksamheten ska drivas eller arrangeras.

En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

3.3.1 Övriga ansökningar och godkännande

Övriga ansökningar och godkännanden framgår av ”Ansökan om godkännande som enskild huvudman för pedagogisk omsorg”.

4 Ekonomi

De ekonomiska förutsättningarna för att bedriva pedagogisk omsorg utgår från den skolpeng som kommunen har. Det innebär att ersättningen kan variera utifrån kommunens kostnader.

4.1 Räkneexempel

För fristående förskola beräknas ”förskolepengen” + 3% adm. och 6% moms (i enlighet med beräkning av bidragsbelopp till fristående förskolor och skolor). Sedan skall även vårdnadshavares avgift för förskola räknas bort.

En pedagogisk omsorg i enskild regi med tre barn i förskoleålder skulle kunna innebära att kommunen ersätter den enskilda utföraren, enligt 2022 års kostnader, 325 500 SEK per år.

5 Avveckling av enskild pedagogisk omsorg

Vid avveckling av enskild pedagogisk omsorg ska huvudmannen i god tid, minst sex månader i förväg, meddela förvaltningen om planering inför avveckling. I det fall verksamheten bedrivs i annan form än enskild firma ska en kopia på formellt beslut med fastställt datum för avveckling lämnas till kommunstyrelsen.

6 Beslut och överklagan

Förvaltningen utreder och lämnar över till kommunstyrelsen som beslutar om pedagogisk omsorg.

Beslut om rätt till bidrag, beslut om grundbelopp och tilläggsbelopp, beslut om återkallande av rätt till bidrag, vitesförläggande samt beslut om tillfälligt verksamhetsförbud kan enligt 28 kap. 5 § skollagen överklagas genom förvaltningsbesvär.

Ett beslut ska överklagas skriftligt. Överklagan ska ställas till förvaltningsrätten men lämnas eller skickas till kommunstyrelsen. Överklagan ska vara nämnden tillhanda inom tre veckor från att den klagande fick ta del av beslutet. Om det framkommer information som gör att nämnden finner ett beslut som uppenbart oriktigt är nämnden skyldig att ompröva sitt beslut. Detta gäller även om beslutet har överklagats.

7 För frågor eller stöd

Kontakta Ånge kommuns växel 0690-250 100, eller ange@ange.se